

ФІЛОСОФСЬКО-АНАЛІТИЧНИЙ ПОГЛЯД НА КАТЕГОРІЮ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В КОНТЕКСТІ ПОБУДОВИ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ УСТАНОВ БЮДЖЕТНОЇ ТА ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СФЕРИ

Ас. Колесніченко А.С.

*Національний технічний університет "Харківський політехнічний
інститут"*

Поява і становлення держави як одного з ключових інститутів побудови системи соціально-економічних відносин і гаранта суспільного добробуту визначила дві основоположні складові, які формують цілісну архітектуру органічного співіснування й взаємодії структурно-функціональних компонентів і моделей макро- та мікросередовища. До них належать: бюджетна сфера та ринковий сектор, що ґрунтується на приватній власності й підпорядкована комерційним інтересам суб'єктів господарювання [5, с. 204].

Державна політика у сфері регулювання оплати праці виступає одним з провідних факторів боротьби з бідністю, що обумовлює роль заробітної плати як важливого об'єкту соціальної політики держави.

Співставлення зарплати з іншими ключовими показниками щодо відтворення соціально-економічної ситуації по Україні дозволяє виявити значне відставання від тенденцій, характерних для розвинених держав світу. Так, приклад європейських країн свідчить про те, що частка заробітної плати в загальному обсязі виробленого ВВП там становить від 50% до 70%, тоді як у нашій державі цей показник є у двічі меншим [1]. Тобто, праця та її оплата як ціннісні орієнтири втрачають своє соціально-економічне призначення, що руйнує ключові постулати концепції стратегічного розвитку економіки й підвищення добробуту суспільства [2]. Це потребує подальшого удосконалення теоретичного й організаційно-методичного інструментарію з метою розробки й застосування обліково-аналітичного апарату для ідентифікації складових поняття заробітна плата, формалізації критеріїв до її визначення й інтерпретації нової філософії цього поняття у сучасній системі обліку установ бюджетної і кредитно-фінансової сфери.

Різні теоретичні та практичні аспекти даної проблематики досліджено в роботах таких науковців, як: В.С. Дога [2], О.В. Кантаєва [3], Т.Г. Мельник [4], Н.С. Морозюк [5], Н.В. Секіріна [6], Н.А. Ткаченко [7] та ін.

Однак, багато питань, пов'язаних з розкриттям методичних та організаційних особливостей формування процесу оплати праці у суб'єктів господарювання, залишаються актуальними в умовах нарощення дестабілізації економічної ситуації й тенденцій бюджетної нестачі. Зокрема, вплив мінливого конкурентного середовища із численними змінними метафакторами обумовлює

необхідність розширення підходів до розкриття поняття заробітної плати у бюджетній сфері, поглиблення філософії розуміння цієї економічної категорії в галузі дії законів та інститутів комерційного й кредитно-фінансового поля.

Традиційно, витрати на оплату праці виступають складовою сукупних витрат, які мають місце в бюджетних та фінансово-кредитних установах. Проте, під впливом технологічного розвитку, комп'ютеризації й автоматизації окремих операцій, а іноді і повних виробничих та бізнес-циклів останніми роками відбувається, з одного боку, розширення форм реалізації праці як економічного ресурсу, а з іншого, - спостерігається значна диференціація, і навіть поляризація кількісних і якісних характеристик заробітної плати між окремими соціальними групами.

У такій ситуації першочерговим завданням облікової системи стає формування механізмів, які зможуть адекватно реаліям часу відтворити зміни у цій галузі й адаптувати оновлені процеси у діючому ринковому середовищі.

Трансформація філософського погляду на поняття заробітної плати та модифікація базових принципів формування трудового законодавства вимагає удосконалення понятійного апарату цієї соціально-економічної категорії, розкриття структури даної дефініції з метою побудови нових підходів до аналізу й обліку її складових (рис. 1).

Рисунок 1 - Філософсько-аналітичний підхід до трансформації шляхів відтворення сутності заробітної плати в обліковій системі установи

Розвиток економіки під впливом глобалізації та інтеграційних процесів, лібералізація соціально-трудових відносин в Україні обумовлюють значні деформації і диспропорції у підходах до інтерпретації поняття заробітної плати. Для більшої частини населення вона втратила свою відтворювальну та стимулюючу функції і фактично перетворилася у різновид соціальних виплат, які не корелюють із кількісними та якісними результатами трудової діяльності [2].

Таким чином, еволюція філософсько-аналітичних підходів до відтворення категорії заробітної плати в контексті управлінського, бухгалтерського, фінансового, податкового обліку вимагає побудови адаптованої організаційно-функціональної моделі реалізації процесу оплати праці в установах бюджетної і кредитно-фінансового сектору. Це вимагає врахування комплексу інформаційно-технічних, інституціональних, соціально-економічних факторів, які обумовлюють необхідність подальшого удосконалення діючої облікової системи відповідно до

викликів сучасного бізнес-середовища і принципів функціонування державних механізмів.

Література: 1. Нова філософія трудових відносин [Електронний ресурс] / Проблеми кодифікації законодавства про працю : матеріали круглого столу, 12.03.2016 р. - Режим доступу: <http://www.fpsu.org.ua/pro-fpu/chlenski-organizatsiji/vseukrajinski-galuzevi-profspilki/197-obgovoryuemo-trudovij-kodeks-ukrajini/7267-nova-filosofiya-trudovikh-vidnosin>. - Назва з титул. екрану. 2. Дога, В. С. Автоматизація обліку розрахунків з оплати праці в підприємствах агрохолдингових структур [Електронний ресурс] / В. С. Дога, Л. А. Бахчиванжи, Д. В. Присяжнюк // Аграрний вісник Причорномор'я : економічні науки. - 2011. - Вип. 60. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Chem_Biol/AVPCh/En/2011_60/Doga.pdf. - Назва з титул. екрану. 3. Кантаєва, О. В. Шляхи удосконалення обліку оплати праці [Текст] / О. В. Кантаєва, Л. С. Герасимчук // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ. - 2012. - №2. - С. 186. 4. Мельник, Т. Г. Облік, аналіз та аудит праці і її оплати: автореф. дис ... канд. екон. наук: 08.04.06 / Тетяна Григорівна Мельник. - Київ : [Б.в.], 2006. - 20 с. - укр. мова. 5. Морозюк, Н. С. Актуальні питання заробітної плати в бюджетній сфері [Текст] / Н. С. Морозюк // Финансы, учет, банки. - 2014. - Вып. 1. - С. 203-208. 6. Секіріна Н. В. Удосконалення організації обліку розрахунків з оплати праці на підприємствах [Текст] / Н. В. Секіріна, І. О. Лобанова // Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. - 2012. - № 2. - С. 34. 7. Ткаченко, Н. А. Напрями удосконалення організації облікового відображення праці в регістрах журнально-ордерної форми [Текст] / Н. А. Ткаченко // Економіка АПК : міжнародний науково-виробничий журнал. - 2013. - № 10. - С. 64-71.